

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๑๘๓
วันอังคาร ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพงษ์ ไช้มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิงห์เสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นางจวีร์ วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทระ คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายอุดม รัฐอมฤต (ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ**ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ****สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา**

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวจิตติพร วิชัยธนพัฒน์

๓. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

ผู้ช่วยดำเนินงานของกรรมการ

นายอรรถสิทธิ์ กันมล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายพัชโรดม ลิ้มปิขะเรีเยอร์

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๒. นางสาวจรรยาพร พงศาวสีกุล

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๓. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางรัชณี รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๕. นายณนันทน์ จันทราชไธธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๖. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๗. นางสาวอนิษา เกษมสันต์ ณ อยุธยา

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๑๘๒ วันจันทร์ ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ โดยในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีรายละเอียดในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้

ในระดับอำเภอจะมีการเปิดรับสมัครบุคคลซึ่งมาจากกลุ่มความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม จำนวน ๒๐ กลุ่ม ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดรายละเอียดของกลุ่มต่าง ๆ ตามความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ผู้สมัครจะต้องชำระค่าสมัครจำนวน ๕๐๐ บาท โดยเหตุที่กำหนดให้ชำระเงินค่าสมัครเป็นเงินเพียง ๕๐๐ บาท ก็เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้มากขึ้น ในการเลือกกันเองในระดับอำเภอจะมีการดำเนินการสองวัน คือ ในวันที่หนึ่งจะเป็นการเลือกกันเองในแต่ละกลุ่มเพื่อให้เหลือผู้สมัครกลุ่มละห้าคน เมื่อคูณด้วยจำนวนอำเภอทั้งหมดของประเทศจำนวน ๙๒๘ อำเภอ จะเหลือผู้สมัครจำนวน ๔๘,๒๐๐ คน ส่วนในวันที่สองจะเป็นการเลือกไขว้ข้ามกลุ่มเพื่อให้เหลือกลุ่มละสามคน เมื่อคูณด้วยจำนวนอำเภอทั้งหมดของประเทศจำนวน ๙๒๘ อำเภอจะเหลือผู้สมัครจำนวน ๕๕,๖๘๐ คน ในการดำเนินการทั้งสองวันนั้นจะมีรูปแบบในการบริหารจัดการที่เหมือนกัน คือ ในช่วงเช้าจะมีการดำเนินการทางธุรการและการจัดลำดับหมายเลขผู้สมัคร ส่วนช่วงบ่ายจะเป็นการเลือกกันเองและเลือกไขว้ข้ามกลุ่ม ในระดับจังหวัดกำหนดให้มีการเลือกไขว้ให้เหลือกลุ่มละหนึ่งคน เมื่อคูณด้วยจำนวนจังหวัดทั้งหมดของประเทศจำนวน ๗๗ จังหวัด จะเหลือผู้สมัครจำนวน ๑,๕๕๐ คน ในระดับประเทศกำหนดให้มีการเลือกไขว้ข้ามกลุ่มให้เหลือกลุ่มละสิบคน เพื่อให้เหลือผู้สมัครจำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภาชุดแรกนั้น ตามมาตรา ๒๖๙ ในบทเฉพาะกาลของร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติคัดเลือกให้เหลือห้าสิบคน เพื่อเสนอแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา พร้อมทั้งคัดรายชื่อรายชื่อสำรองไว้จำนวน ๕๐ คนด้วย

คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้พิจารณาและมีข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้ ๑. การเลือกไขว้ในระดับจังหวัดให้เหลือกลุ่มละหนึ่งคนอาจเป็นจำนวนที่น้อยเกินไป ๒. ในกรณีที่มีผู้สมัครไม่ครบทั้งยี่สิบกลุ่ม จะดำเนินการอย่างไร และ ๓. ในการเลือกกันเองและการเลือกไขว้ในแต่ละระดับจะเกิดปัญหาการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า (block vote) หรือการสมยอมกันของผู้สมัครหรือไม่ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้เคยนำเสนอมาตรการในการป้องกันการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมกันของผู้สมัครไว้ต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. ให้นำบทบัญญัติและบทกำหนดโทษสำหรับลักษณะความผิดฐานทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมมาใช้กับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาด้วย
๒. การจำกัดห้ามมิให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาหาเสียง แต่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการแสดงวิสัยทัศน์แทน (การแสดงวิสัยทัศน์ของผู้สมัครในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ อาจเกิดข้อจำกัดด้านเวลา)

๓. กำหนดข้อห้ามของพรรคการเมือง กรรมการและสมาชิกพรรคการเมืองมิให้เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการส่งสมัคร การดำเนินการ และการลงคะแนนเลือกสมาชิกวุฒิสภา

๔. กำหนดให้มีการเลือกไขว้ข้ามกลุ่มตั้งแต่ในระดับอำเภอเป็นต้นไป เนื่องจากทำให้การสมคบคิดกันระหว่างผู้สมัครทำได้ยาก

๕. กำหนดบทลงโทษให้ชัดเจนในกฎหมายลำดับพระราชบัญญัติ เมื่อมีการสมยอมกันของผู้สมัคร ทั้งนี้ ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่าจริงเท็จหรือไม่ หากเป็นการแนะนำตัวไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิด แต่หากกระทำเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนให้ถือว่าว่าเป็นความผิด

๖. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดเตรียมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเครือข่ายของฝ่ายการเมืองและผู้รับสมัคร รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในการกำหนดแผนการควบคุมเพื่อการเลือกเป็นไปโดยสุจริต

๗. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในกระบวนการพิจารณาสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานสมยอมระหว่างผู้สมัครในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยให้มีอำนาจในการกักบุคคลไว้เป็นพยานได้ด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่ผู้สมัครทุกคนในระดับอำเภอเลือกตนเองทั้งหมด และผลการเลือกปรากฏว่าผู้สมัครทุกคนได้หนึ่งคะแนนเท่ากันจะต้องดำเนินการอย่างไร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดให้ผู้สมัครเลือกกันเองในแต่ละกลุ่มอาจทำให้ผู้สมัครเลือกตนเอง และผู้สมัครทั้งหมดได้หนึ่งคะแนนเท่ากัน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๕๐ กับการเลือกกันเองของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา มีความแตกต่างกัน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้มาจากการสมัครแต่มาจากการเลือกของคณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ ส่วนผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภามาจากการเปิดรับสมัครของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภามาจากการสมัครด้วยตนเองก็ต้องประสงค์ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาและเลือกตนเองในการเลือกกันเองในระดับอำเภออยู่แล้ว กรณีเช่นนี้อาจทำให้ผู้ที่อาศัยช่องทางของกระบวนการการเลือกตั้งกล่าวเพื่อให้ได้เป็นผู้สมัครที่ได้รับเลือกโดยการส่งผู้สมัครที่รู้เห็นเป็นใจเข้ามาจำนวนมากเพื่อให้เลือกตนเอง หรือเลือกผู้สมัครอื่นที่ตนต้องการให้เลือก ทั้งนี้ การกำหนดให้ผู้สมัครหนึ่งคนเลือกผู้สมัครคนอื่นได้เพียงหนึ่งคนจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวหรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การใช้วิธีการเลือกไขว้ข้ามกลุ่มอาจช่วยแก้ปัญหาการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมได้ในระดับหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกไขว้ข้ามกลุ่มก็อาจเกิดการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมได้ โดยการให้ผู้สมัครที่รู้เห็นเป็นใจกันจำนวนมากเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งในกลุ่มอื่นที่ต้องการให้ได้รับเลือก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะต้องอาศัยกลไกและมาตรการในการป้องกันการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมที่เหมาะสม

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้ผู้สมัครหนึ่งคนมีห้าคะแนนแต่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้ห้าคน ๆ ละหนึ่งคะแนน หรือการกำหนดว่าผู้สมัครคนใดได้รับคะแนนจำนวนห้าคะแนนให้ถือว่าได้รับเลือก จะทำให้การกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมลดน้อยลงหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้สมัครหนึ่งคนมีห้าคะแนนแต่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้ห้าคน ๆ ละหนึ่งคะแนน หรือการกำหนดว่าผู้สมัครคนใดได้รับคะแนนจำนวนห้าคะแนนให้ถือว่าได้รับเลือก ไม่ทำให้การกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมลดน้อยลง ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่มีการสมยอมกันผู้สมัครทุกคนจะมีคะแนนเท่ากันหมด แต่ถ้ามีการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมกันโดยการส่งผู้สมัครจำนวนมาก ๆ โดยผู้สมัครที่ต้องการได้รับเลือก ผู้สมัครคนนั้นก็จะได้คะแนนจำนวนมาก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมกันโดยการส่งผู้สมัครจำนวนมาก ๆ เป็นความผิดตามกฎหมาย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายแต่ไม่สามารถตรวจสอบพบพยานหลักฐานได้โดยง่าย การกำหนดให้ใช้วิธีการจับสลากแทนการเลือกกันเอง หรือการกำหนดเพิ่มจำนวนเงินค่าสมัครอาจช่วยแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่ง

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้ผู้สมัครหนึ่งคนมีห้าคะแนนและเลือกผู้สมัครคนอื่นได้ห้าคน ๆ ละหนึ่งคะแนนจะช่วยแก้ปัญหาหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้สมัครหนึ่งคนมีห้าคะแนนและเลือกผู้สมัครคนอื่นได้ห้าคน ๆ ละหนึ่งคะแนนก็น่าจะช่วยแก้ปัญหาการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมได้ เพราะผู้สมัครที่ต้องการจะได้รับเลือกก็จะส่งผู้สมัครในจำนวนที่มากกว่าห้าคนเพื่อให้ตนมีคะแนนเสียงมากกว่าผู้สมัครรายอื่น ๆ

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า กรณีที่มีผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีชื่อเสียงในระดับอำเภอจะเป็นไปได้หรือไม่ที่ผู้สมัครคนอื่นจะเลือกผู้สมัครซึ่งมีชื่อเสียงนั้นให้ได้คะแนนมากพอ ๆ กับผู้สมัครที่มีคะแนนเสียงจัดตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การมีผู้สมัครที่มีชื่อเสียงก็ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมได้ ผู้สมัครที่ทุจริตและต้องการที่ได้รับเลือกก็จะส่งผู้สมัครจำนวนมาก ๆ เพื่อให้เลือกตนเอง และเงินค่าสมัครก็เป็นจำนวนเงินที่ไม่มาก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในระดับอำเภอผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่จะรู้จักกันซึ่งจะทำให้มีโอกาสสูงที่จะมีการเลือกผู้ทำงานและคลุกคลีอยู่ในพื้นที่ จึงเห็นว่าในระดับอำเภอยังไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการในการป้องกันการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า หรือการสมยอมไว้มากนัก ทั้งนี้ การกำหนดรูปแบบในการเลือกไขว้ในระดับจังหวัดและในระดับประเทศให้มีความรัดกุมมากขึ้น อาจจะเหมาะสมกว่าการหามาตรการในการป้องกันตั้งแต่ในระดับอำเภอ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากไม่มีมาตรการในการป้องกันการกำหนดตัวผู้สมัครที่จะได้รับเลือกไว้ล่วงหน้า (block vote) หรือการสมยอมตั้งแต่ในระดับอำเภอ ผู้สมัครในระดับจังหวัดและในระดับประเทศก็จะเป็นผู้ที่มาจากการจัดตั้งทั้งหมด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดให้ใช้วิธีการจับสลากแทนการเลือกกันเองในระดับอำเภอจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากใช้วิธีการเลือกกันเองตั้งแต่เริ่มต้นในระดับอำเภอ อาจมีการจ้างให้ผู้สมัครลงคะแนนให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งได้ และประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาคือ การเลือกตัวแทนของกลุ่มครั้งแรกในระดับอำเภอจำนวนห้าคน หากผู้สมัครคนใดได้คะแนนเกินหนึ่งคะแนน ย่อมมีพฤติการณ์น่าสงสัยแล้วว่าอาจมีการจ้างให้ลงคะแนน ดังนั้น หากจะต้องกำหนดให้มีการเลือกในระดับอำเภอต้องกำหนดให้มีการเลือกไขว้ระหว่างกลุ่ม ซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้สมัครไม่สามารถเลือกผู้สมัครภายในกลุ่มวิชาชีพของตน และยังเป็นการแก้ไขปัญหาการจ้างให้ลงคะแนนได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้มีการเลือกไขว้ตั้งแต่ขั้นแรกนั้น อาจเกิดปัญหาในกรณีผู้สมัครบางกลุ่มมีจำนวนมาก่อีกกลุ่มหนึ่งมาก โดยอาจส่งผลกระทบต่อการลงคะแนนไขว้ข้ามกลุ่มได้ หากมีการจ้างให้ลงคะแนน ผลการลงคะแนนดังกล่าวจะไปกระจุกตัวอยู่กับผู้สมัครกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

- หากกำหนดให้มีการเลือกไขว้โดยให้ผู้สมัครสืบเก้ากลุ่ม ลงคะแนนเลือกได้เพียงหนึ่งคะแนน โดยจะต้องเลือกลงคะแนนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อาจเกิดปัญหาในกรณีที่มีการจ้างให้ผู้สมัครทั้งสืบเก้ากลุ่มลงคะแนนให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งได้ ซึ่งวิธีแก้ไขปัญหาคือการจ้างลงคะแนนนั้น นอกจากการกำหนดจำนวนเงินค่าสมัครให้สูงขึ้นแล้ว ต้องกำหนดให้มีการเลือกไขว้ตั้งแต่การเลือกขั้นแรกในระดับอำเภอ และก่อนการลงคะแนนเลือกไขว้ต้องมีการจับสลากว่าผู้สมัครกลุ่มใดจะต้องเลือกผู้สมัครกลุ่มใด โดยผู้สมัครแต่ละกลุ่มจะไม่สามารถรู้ล่วงหน้าได้ว่าตนจะต้องลงคะแนนให้ผู้สมัครกลุ่มใดจนกว่าจะได้ทำการจับสลาก ซึ่งจะทำการจับสลากในวันเลือก

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อค่าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำหนดค่าสมัครไว้เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยแยกค่าสมัครออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเก็บเข้ากองทุนพัฒนาพรรคการเมืองจำนวน ๕,๐๐๐ บาท และอีกส่วนหนึ่งจำนวน ๕,๐๐๐ บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการทำป้ายหาเสียง ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แท้ที่จริงเป็นจำนวนเพียงห้าพันบาทเท่านั้น เมื่อสมาชิกวุฒิสภาถือเป็นตัวแทนปวงชนชาวไทยเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ค่าสมัครก็ควรกำหนดไว้เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท เช่นกัน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากมีการกำหนดค่าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไว้สูงถึงห้าพันบาท จะส่งผลกระทบต่อชานาชาวไร้อีกทั้งยังปิดโอกาสในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาเนื่องจากไม่มีเงินค่าสมัครจำนวนดังกล่าว

- หากใช้วิธีการจับสลากตั้งแต่ขั้นแรกในระดับอำเภอ โดยเสียค่าสมัครสูงถึงห้าพันบาท อาจต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการกำหนดค่าสมัคร

- ขั้นแรกในระดับอำเภอควรให้ใช้วิธีการจับสลาก และผู้ที่จับสลากได้ในขั้นแรกจะต้องเสียค่าสมัครในการเลือกไขว้ในขั้นต่อไป

- หากใช้วิธีการจับสลากขั้นแรกในระดับอำเภออาจทำให้ได้ตัวผู้สมัครที่ไม่เหมาะสมตามกลุ่มวิชาชีพนั้นๆ ได้

- เมื่อพิจารณาถึงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่ได้บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญอย่างเข้มข้นแล้ว หากผู้สมัครเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลดังกล่าวก็สามารถดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทุกคน โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมอีกหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภานั้น ต้องเข้าใจถึงตรรกะของการมาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่า เหตุที่มาสมัครก็เพื่อจะเป็นสมาชิกวุฒิสภามีใช้เข้ามาสมัครเพื่อเข้ามาเลือกคนอื่นเป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น โดยธรรมชาติผู้สมัครไม่ว่าจะมีชื่อเสียงหรือไม่ก็ตาม ก็ย่อมต้องการเป็นสมาชิกวุฒิสภาทั้งสิ้น ดังนั้น คณะเสียงหนึ่งคณะย่อมจะต้องลงคะแนนให้กับตนเอง หากมีการไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนอื่นอาจสันนิษฐานได้ว่าถูกจ้างให้ลงคะแนนให้แก่บุคคลอื่น

- มีกรรมการสอบถามว่า หากกำหนดให้ผู้สมัครหนึ่งคนสามารถลงคะแนนในขั้นแรกในระดับอำเภอ โดยให้มีสิทธิเลือกผู้สมัครได้ห้าคน แต่ห้ามมิให้ลงคะแนนให้กับตนเอง วิธีการดังกล่าวจะมีความเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้สมัครไปตกลงกับผู้สมัครในกลุ่มอื่นๆ อีกห้าคน โดยใช้วิธีผลัดกันลงคะแนนตอบแทนซึ่งกันและกัน ดังนั้น ในขั้นแรกของการคัดเลือกผู้สมัครในระดับอำเภอ จำนวนห้าคน จึงต้องใช้วิธีการจับสลาก

จากนั้น นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน แจ้งต่อที่ประชุมถึงกำหนดการในการจัดโครงการสัมมนา เรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.” ในวันพุธ ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ โดยมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

การสัมมนาเริ่มตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป โดยประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้กล่าวเปิดโครงการสัมมนา จากนั้นจะเป็นกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งในการจัดโครงการสัมมนาในครั้งนี้ ได้ประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ โดยจะให้ผู้แทนคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้นำเสนอสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ หลังจากนั้น จะเชิญผู้แทนสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และผู้แทนสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำเสนอความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ต่อจากนั้น จะเปิดการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ประสงค์จะแสดงความคิดเห็นเรียงตามลำดับ โดยจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแสดงความคิดเห็นเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับเท่านั้น โดยฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะบันทึกประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็นไว้ รวมทั้งได้มีการแจกแบบแสดงความคิดเห็น เพื่อให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญสรุปประเด็นการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งก่อนปิดการสัมมนา ทั้งนี้ การจัดโครงการสัมมนาในครั้งนี้จะมีการถ่ายทอดสดผ่านช่องโทรทัศน์รัฐสภา อีกทั้งจะได้มีการบันทึกเทปโทรทัศน์การจัดสัมมนาเพื่อส่งเทปบันทึกโทรทัศน์ดังกล่าวให้แก่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (ช่อง NBT) ต่อไป

ในการนี้ มีกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการควรเตรียมประเด็นคำถามในเรื่องที่สำคัญ เช่น เรื่องพรรคการเมือง เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนาด้วยหรือไม่

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า ในการจัดสัมมนาดังกล่าวจะมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เข้าร่วมสัมมนาด้วย

จึงอาจเตรียมประเด็นคำถาม เช่น คำถามเกี่ยวกับเรื่องพรรคการเมือง หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรจะมีประเด็นคำถามเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิรูปพรรคการเมืองด้วย เช่น ควรจะมีการป้องกันไม่ให้พรรคการเมืองหาเสียงอย่างเลื่อนลอยอย่างไร เป็นต้น

หลังจากนั้น ประธานกรรมการได้หารือที่ประชุมเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ในประเด็นการขอขึ้นทะเบียนพรรคการเมือง และประเด็นการนำเสนอนโยบายพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง สรุปสาระสำคัญในการพิจารณาได้ ดังนี้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในประเด็นการขอขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ในเบื้องต้นได้กำหนดให้พรรคการเมืองที่ประสงค์ขอขึ้นทะเบียนเป็นพรรคการเมืองจะต้องมีสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าวจำนวน ๕๐๐ คน จึงจะขอขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่มีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองครบห้าร้อยคน ก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้ริเริ่มจำนวน ๑๕ คน สามารถไปขอขึ้นทะเบียนไว้ก่อนได้ แต่หลังจากนั้นพรรคการเมืองดังกล่าวต้องดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคการเมืองครบจำนวน ๕๐๐ คน ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด หากไม่สามารถหาสมาชิกพรรคการเมืองได้ครบห้าร้อยคน ถือว่าการยื่นขอขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองโดยผู้ริเริ่มเป็นอันสิ้นสุดไป อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นก็ไม่ตัดสิทธิพรรคการเมืองในอันที่จะมายื่นขอขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองใหม่หากภายหลังมีสมาชิกพรรคการเมืองครบห้าร้อยคน สำหรับผู้ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนรับจัดการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ... ที่เสนอโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้กรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

สำหรับค่าธรรมเนียมในการขอขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ในเบื้องต้นได้กำหนดให้เสียค่าธรรมเนียมจำนวน ๕๐๐ บาท ต่อจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งคน ซึ่งถ้ากำหนดให้มีสมาชิกพรรคการเมืองจำนวน ๕๐๐ คน ในการขอขึ้นทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขอขึ้นทะเบียนเป็นจำนวนเงิน ๑ ล้านบาท เพื่อนำจำนวนเงินค่าขึ้นทะเบียนดังกล่าวเป็นทุนของพรรคการเมืองนั้นๆ เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และต้องนำทุนดังกล่าวไปจดทะเบียนไว้ด้วย

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การทำหน้าที่นายทะเบียนในการรับขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ไม่มีความจำเป็นจะต้องให้กรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง เนื่องจากเมื่อมีการรับขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองพรรคใดแล้ว ท้ายที่สุดนายทะเบียนต้องยื่นเสนอการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตำแหน่งนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่จำเป็นต้องมาจากกรรมการการเลือกตั้ง และไม่ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะมีอำนาจในการเพิกถอนทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่ก็ตาม นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เพิกถอนทะเบียน

ทุกครั้ง การทำหน้าที่ของนายทะเบียนจะทำหน้าที่เพียงรวบรวมเอกสารและพยานหลักฐาน และพิจารณาความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารเท่านั้น สำหรับอำนาจในการอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองหรือการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองย่อมเป็นอำนาจโดยตรงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้นตำแหน่งนายทะเบียนไม่จำเป็นต้องเป็นกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ประเด็นการนำเสนอนโยบายพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงนั้น ในเบื้องต้นกำหนดให้พรรคการเมืองนำเสนอของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา เพื่อเป็นการบังคับไม่ให้พรรคการเมืองใช้นโยบายในการหาเสียงนอกเหนือไปจากที่แจ้งไว้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การบังคับให้พรรคการเมืองนำเสนอของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เป็นการแก้ไขปัญหาการหาเสียงโดยใช้นโยบายประชานิยมซึ่งเข้าข่ายเป็นนโยบายหลอกลวงประชาชน อย่างไรก็ตาม ควรกำหนดให้พรรคการเมืองมีหนังสือชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเป็นหลักฐาน และหากพรรคการเมืองดังกล่าวได้จัดตั้งรัฐบาลแล้วไม่สามารถทำตามนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงได้ ในทางปฏิบัติแม้ไม่มีผลทางกฎหมาย แต่อาจจะมีผลในทางการเมืองและความรู้สึกของประชาชนที่เลือกพรรคการเมืองดังกล่าวเข้าไปบริหารประเทศ

- ในชั้นการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าว การนำเสนอของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถนำเสนอของนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม มีข้อพิจารณาในเรื่องของการกำหนดว่าจะมีกระบวนการอย่างไรที่จะทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมือง ซึ่งเบื้องต้นคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการนำเสนอของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงรวมทั้งต้องกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบอย่างรอบด้าน โดยให้แจ้งรายละเอียดของนโยบายดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเห็นได้ว่ากระบวนการดังกล่าวจะมีลักษณะที่กำหนดให้พรรคการเมืองทำตามสัญญาประชาคมที่ให้ไว้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ประชาชนรู้โดยทั่วกัน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่เข้าไปตรวจสอบเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวเนื่องจากหากให้อำนาจในการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองอาจเป็นการแทรกแซงพรรคการเมืองมากจนเกินไป ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงนโยบายของพรรคการเมืองแล้วจะมีอยู่ด้วยกันสองประการ คือ

๑. นโยบายหลักของแต่ละพรรคการเมือง โดยหาเสียงในลักษณะของการกำหนดทิศทางของนโยบายในแต่ละเรื่อง

๒. นโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้หาเสียงในเขตเลือกตั้ง ในลักษณะที่เป็นการสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง เช่น สัญญาว่าจะสร้างถนน เป็นต้น

จากรูปแบบของนโยบายทั้งสองประการดังกล่าว จึงเป็นที่มาที่ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการเผยแพร่ของนโยบาย โดยนโยบายที่ใช้หาเสียงจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและมีการประเมินผลกระทบอย่างรอบด้านด้วย แต่ไม่ให้อำนาจถึงขนาดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไปเอาผิดกับพรรคการเมืองเกี่ยวกับนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมืองนั้นๆ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการวินิจฉัยว่านโยบายที่พรรคการเมืองใช้ในการหาเสียงหลอกลวงหรือไม่ เห็นว่าเป็นเรื่องที่ยากต่อการพิจารณาของ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง และอาจทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นคู่ขัดแย้งกับพรรคการเมืองต่างๆ ในขณะที่เดียวกันจะทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันในการหาเสียง กล่าวคือ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกพรรคการเมืองใดให้มาชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงแล้ว จะทำให้เกิดผลเสียกับพรรคการเมืองดังกล่าวเพราะจะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือในสายตาของประชาชน และการให้อำนาจดังกล่าวแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นการเปิดช่องให้พรรคการเมืองอีกฝ่ายหนึ่งใช้เป็นเหตุในการชิงความได้เปรียบในการหาเสียงได้อีกด้วย ดังนั้น จึงไม่ควรบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมืองถึงขนาดที่จะลงโทษพรรคการเมืองนั้น อย่างไรก็ตาม หากจะบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการลงโทษพรรคการเมืองเกี่ยวกับนโยบายที่เป็นการหลอกลวงนั้น การบัญญัติจะต้องสอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้วางหลักการในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินไว้แล้ว จึงสามารถนำหลักการดังกล่าวมายึดโยงกับเรื่องการนำเสนอนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงที่มีลักษณะของการขาดวินัยทางการเงินการคลังได้ โดยให้ถือว่านโยบายดังกล่าวเป็นการหลอกลวง และอาจมีผลไปถึงการลงโทษยุบพรรคการเมืองได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในเบื้องต้นอาจจะกำหนดให้พรรคการเมืองชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง ตลอดจนที่มาและวิธีการได้มาซึ่งงบประมาณที่ใช้ขับเคลื่อนนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้ถึงรายละเอียดของนโยบายของพรรคการเมือง ก่อนตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในร่างรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๓) กำหนดให้มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณา นโยบายที่มีได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียหายอย่างรอบด้าน ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจนำความในร่างมาตราดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบเพื่อประกาศหลักเกณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงควรมีกลไกในการกำกับดูแลว่าหากนโยบายไม่เป็นไปตามที่กำหนดจะมีบทลงโทษอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า กลไกในการเลือกตั้งมีกำหนดเวลาประมาณสามเดือนโดยพรรคการเมืองจะต้องมีการกำหนดนโยบาย และจะต้องศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายนั้นด้วย ระยะเวลาดังกล่าวจะเพียงพอหรือไม่ และหากประชาชนให้ความสนใจกับนโยบายของพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองอื่นจะสามารถนำนโยบายของพรรคการเมืองนั้นมาใช้ได้หรือไม่ เนื่องจากได้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากนโยบายดังกล่าวแล้ว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการหาเสียงเลือกตั้งจะมีความผันแปรตามข้อเท็จจริงในแต่ละช่วงเวลา ดังนั้น นโยบายการหาเสียงจึงอาจมีการปรับเปลี่ยนได้ ปัญหาที่จะตามมาคือ เกิดข้อถกเถียงว่านโยบายนั้นยังอยู่ในกรอบที่กำหนดหรือไม่ และใครจะเป็นผู้ชี้ขาด ถ้าหากกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ชี้ขาด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกลายเป็นคู่กรณีในการรับรองว่านโยบายที่พรรคการเมืองหาเสียงนั้นอยู่ในกรอบที่กำหนด ซึ่งอาจมีผลต่อการเลือกตั้งได้ และยังมีประเด็นว่าการหาเสียงของพรรคการเมืองเป็นการหลอกลวง โฆษณา หรือสัญญา หรือไม่ จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ

- มีกรรมการสอบถามว่า เรื่องโทษปรับทางปกครองของพรรคการเมืองยังมีอยู่หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนั้นได้ตัดเรื่องโทษปรับทางปกครองของพรรคการเมืองออก แต่ทั้งนี้ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาว่าเมื่อเอาโทษทางปกครองออกแล้ว จะบังคับใช้อย่างไร และจะกำหนดโทษทางอาญาอย่างไรเมื่อบทลงโทษทางอาญามีหลายระดับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจกำหนดว่าในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง พรรคการเมือง จะต้องดำเนินการวิเคราะห์ผลกระทบและความเสี่ยงเบื้องต้นเก็บไว้เป็นหลักฐาน และส่งผลวิเคราะห์ดังกล่าวให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเมื่อพรรคการเมืองนั้นได้รับการเลือกตั้งแล้ว หากพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายที่ได้ให้ไว้ หรือผลวิเคราะห์เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่น พรรคการเมืองต้องแถลงให้ประชาชนและสมาชิกพรรคการเมืองทราบถึงเหตุผลเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องนโยบายในการหาเสียงของพรรคการเมืองอาจทำได้เพียง กำหนดเรื่องความรับผิดชอบของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งนี้ อาจกำหนดเพิ่มเติมให้พรรคการเมืองต้องรับรองว่านโยบายในเรื่องใดเป็นเรื่องใหญ่และต้องใช้งบประมาณจำนวนเท่าใด หรือเป็นนโยบายที่จะกระทบกับการเงินการคลังของประเทศ โดยพรรคการเมืองได้มีการศึกษาอย่างรอบคอบแล้ว และให้ระบุแหล่งที่มาของเงินที่จะนำมาใช้ในนโยบายดังกล่าวด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การบัญญัติมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๓) ของร่างรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อต้องการให้พรรคการเมืองมีความรับผิดชอบต่อการเมืองต่อประชาชน เนื่องจากในอดีตไม่มีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้หาเสียงเรื่องใดบ้าง จึงควรให้พรรคการเมืองประกาศให้สาธารณชนทราบว่าพรรคการเมืองมีนโยบายอย่างไร และแจ้งนโยบายนั้นแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะทำให้นโยบายของพรรคการเมืองกลายเป็นสัญญาประชาคม ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องตรวจสอบนโยบายนั้นๆ ส่วนการวิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้านนั้นเป็นการวิเคราะห์ในเบื้องต้นว่าการดำเนินการตามนโยบายจะนำเงินมาจากที่ใด และจะส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง เช่น การขึ้นค่าแรงเป็นวันละ ๓๐๐ บาท จะส่งผลกระทบต่อเรื่องใดบ้าง เป็นต้น หากพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายได้ พรรคการเมืองอื่นจะนำนโยบายดังกล่าวไปวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวจะเป็นการสร้างความรู้ทางด้านการเมืองให้กับสังคมด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในเบื้องต้นอาจกำหนดให้พรรคการเมืองจัดทำนโยบายเฉพาะการเลือกตั้งในครั้งนั้นว่ามีนโยบายในเรื่องใดบ้างไม่เกินหนึ่งหน้ากระดาษส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเผยแพร่หรือไม่ก็ได้ และควรมีการเปิดช่องว่างนอกเหนือจากนโยบายที่พรรคการเมืองได้แจ้งไว้เป็นเอกสารแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองสามารถแถลงนโยบายอื่นที่เห็นว่ามีความจำเป็นได้ เช่น นโยบายเกี่ยวกับสงครามหากประเทศอยู่ในภาวะสงคราม เพื่อให้พรรคการเมืองมีความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบาย ทั้งนี้ หลังจากแถลงนโยบายอื่นแล้วพรรคการเมืองต้องแจ้งนโยบายดังกล่าวและผลการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถแถลงนโยบายอื่นที่เห็นว่ามี ความจำเป็นได้เพื่อให้พรรคการเมืองมีความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายนั้น ควรกำหนดระยะเวลาให้การแถลงนโยบายอื่นต้องแถลงก่อนสัปดาห์สุดท้ายที่จะมีการเลือกตั้งเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สังคมได้ศึกษา และนักวิชาการได้พิจารณาความเป็นไปได้ ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดนโยบายที่ไม่คำนึงถึงความเป็นไปได้ และยังทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการแถลงนโยบายหาเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีการของพรรคการเมือง ซึ่งอาจจะไปกำหนดกฎเกณฑ์อะไรมาไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นเรื่องการทุจริต แต่ทั้งนี้อาจกำหนดว่าสามวันสุดท้ายก่อนวันเลือกตั้ง พรรคการเมืองจะไม่สามารถแถลงนโยบายอื่นได้นอกจากที่แจ้งไว้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองควรผูกพันกับเรื่องยุทธศาสตร์ชาติในร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเรื่องของกรอบและเป้าหมายเป็นหลัก ส่วนนโยบายของพรรคการเมืองเป็นกระบวนการวิธีที่จะไปหากรอบและเป้าหมายหลักนั้น ดังนั้น จะไปกำหนดนโยบายพรรคการเมืองว่าต้องเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้ แต่อาจกำหนดว่านโยบายพรรคการเมืองจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การจะกำหนดว่าการแถลงนโยบายอื่นในการหาเสียงนอกจากที่พรรคการเมืองได้แจ้งไว้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกระทำไม่ได้ นั้น อาจเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของพรรคการเมือง ทั้งนี้ นโยบายของพรรคการเมืองต้องปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ต้องอยู่ภายใต้หลักเหตุผลที่รับฟังได้

- พรรคการเมืองควรมีการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ชัดเจนเพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมือง นโยบายของพรรคการเมืองควรเป็นรูปธรรมและไปในทิศทางเดียวกับอุดมการณ์ของพรรคการเมือง และไม่ควรมีการปรับเปลี่ยนในช่วงท้ายของการหาเสียงเลือกตั้งเพราะอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการหาเสียงได้

- ความในมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๓) ของร่างรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองนั้นเป็นความต้องการของนักวิชาการที่ต้องการให้พรรคการเมืองแจ้งต้นทุนทางการคลังของนโยบายที่พรรคการเมืองใช้หาเสียง ดังนั้น จึงไม่ควรให้พรรคการเมืองแจ้งนโยบายของพรรคการเมืองนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ควรต้องมีการกำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองด้วย ทั้งนี้ ร่างมาตรา ๕๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอมานั้น กำหนดว่า ก่อนประกาศนโยบายพรรคการเมืองต้องจัดทำการวิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงของนโยบายนั้น และส่งข้อมูลการวิเคราะห์นโยบายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ หากพรรคการเมืองไม่ดำเนินการ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับการประกาศโฆษณาณโยบายดังกล่าว จึงควรมีการกำหนดเรื่องความรับผิดชอบของพรรคการเมืองโดยอย่างน้อยที่สุดควรมีการกำหนดให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้ออกนโยบายเป็นผู้รับผิดชอบ และหากพรรคการเมืองไม่ดำเนินการส่งข้อมูลการวิเคราะห์นโยบายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการบริหารพรรคการเมืองก็ไม่ควรดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองอีกต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕๘ ของร่างรัฐธรรมนูญ ถือว่ามีโทษ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องการให้พรรคการเมืองส่งข้อมูลการวิเคราะห์นโยบายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเพียงพิธีการเท่านั้น ประเด็นสำคัญคือใครจะเป็นผู้ประเมินว่านโยบายของพรรคการเมืองที่เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นมีเหตุมีผลและสามารถปฏิบัติได้จริง อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรเป็นผู้ประเมิน แต่ควรมีการส่งเสริมหรือมอบหมายให้สถาบันวิชาการจัดให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ หรือเปรียบเทียบนโยบายของแต่ละพรรคการเมืองเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนเหมือนในต่างประเทศ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรเป็นผู้ตัดสิน ชี้ขาด หรือตั้งข้อสังเกตใด ๆ เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง เพราะจะทำให้ขาดความเป็นกลาง และกลายเป็นคู่กรณีของ

พรรคการเมือง สิ่งที่กำหนดได้คือในวันที่พรรคการเมืองไปสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกต้องแจ้งนโยบายของพรรคการเมืองในการหาเสียงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่ นโยบายดังกล่าวผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ส่วนเรื่องนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบ ต้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียอย่างรอบด้านให้ปรากฏด้วย และในกรณีการไปหาเสียงของสมาชิกพรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง หากมีการหาเสียงที่ผิดไปจากนโยบายของพรรคการเมืองจะถือว่าเป็นความผิดหรือไม่ เพราะในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่าง การหาเสียงเลือกตั้งจึงอาจต้องมีการกล่าวถึงการจะเข้ามาแก้ปัญหาในพื้นที่ด้วย หากกำหนดให้การหาเสียงที่ผิดไปจากนโยบายของพรรคการเมืองเป็นความผิดจะถือว่าเป็นความผิดของใคร และผู้ใดจะเป็นผู้ชี้ความผิด ซึ่งพรรคการเมืองจะมีความผิดก็ต่อเมื่อจงใจปลอมข้อมูลการวิเคราะห์หรือไม่แจ้งผลวิเคราะห์ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือโฆษณานโยบายแต่ไม่ได้ตั้งใจจะทำตามนโยบายที่โฆษณานั้น ซึ่งความผิดดังกล่าวต้องดำเนินคดีในภายหลัง ดังนั้น เรื่องของนโยบายพรรคการเมืองจึงไม่สามารถเข้มงวดมากได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรมีการตั้งกองทุนวิเคราะห์วิจัยนโยบายของพรรคการเมือง เพื่อเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับรู้ต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อมีการเปิดเผยนโยบายแล้วภาคส่วนต่าง ๆ สามารถไปดำเนินการวิเคราะห์วิจัยได้ แต่ในทางปฏิบัติอาจทำได้เพียงแจ้งให้ประชาชนได้รับรู้เท่านั้นว่าพรรคการเมืองมีนโยบายอย่างไร ทั้งนี้ อาจกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและพรรคการเมืองเผยแพร่ข้อมูลนโยบายของพรรคการเมืองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดให้นโยบายของพรรคการเมืองอยู่ภายใต้หลักการในมาตรา ๑๖๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาว่านโยบายของพรรคการเมืองไม่สอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า นโยบายของพรรคการเมืองควรต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ แต่หากเกิดสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ยุทธศาสตร์ที่วางไว้ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันจะอย่างไร ทั้งนี้ แนวทางการแก้ไขคือต้องแก้ยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ แต่ต้องชี้แจงว่ายุทธศาสตร์ที่แก้ไขนั้นแตกต่างจากยุทธศาสตร์เดิมอย่างไรและยุทธศาสตร์เดิมนั้นไม่สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างไร ดังนั้น อาจกำหนดให้นโยบายของพรรคการเมืองที่ต้องส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีความสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติตามมาตรา ๑๖๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ แต่หากต้องการจะแก้ไขยุทธศาสตร์เพราะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การเปลี่ยนแปลงจากสังคมเศรษฐกิจ ไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นเศรษฐกิจพอเพียง ก็ควรที่จะแก้ไขยุทธศาสตร์ชาติได้ เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้พรรคการเมืองต้องวิเคราะห์นโยบายของตนเองก่อนจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองนั้น อาจทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กไม่สามารถจัดตั้งพรรคได้ เนื่องจากไม่มีเงินว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์นโยบายของตนเอง แต่ในขั้นตอนการสมัครรับเลือกตั้ง ควรกำหนดให้พรรคการเมืองส่งนโยบายที่ผ่านการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้และความเสี่ยงจากการใช้นโยบายดังกล่าวให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ส่วนการหาเสียงของพรรคการเมืองนั้น ควรกำหนดให้พรรคการเมืองไม่สามารถหาเสียงขัดกับนโยบายที่แจ้งไว้กับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้พรรคการเมืองไม่สามารถหาเสียงเกินไปกว่านโยบายของตนเองนั้นอาจ

ไม่เหมาะสม เนื่องจากพรรคการเมืองไม่สามารถกำหนดรายละเอียดเรื่องปลีกย่อยต่างๆ ไว้ในนโยบายของพรรคทั้งหมดได้ จึงเห็นว่าการร่างกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับการหาเสียงของพรรคการเมืองกระทำได้อย่าง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า พรรคการเมือง จะมีนโยบายสำหรับเพื่อใช้ในการหาเสียงก่อนการสมัครรับเลือกตั้งอยู่แล้ว ซึ่งพรรคการเมืองควรเปิดเผยนโยบายของพรรคการเมืองทั้งหมดให้ประชาชนทราบ หลังจากที่พรรคการเมืองประกาศนโยบายให้ประชาชนทราบแล้วก็จะเข้าสู่กลไกการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองนั้นต่อไป

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า อาจเกิดกรณีที่พรรคการเมืองแจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีนโยบายในเรื่องต่างๆ เช่น การเพิ่มเงินเดือนให้กับข้าราชการหรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ซึ่งพรรคการเมืองได้วิเคราะห์นโยบายดังกล่าวแล้วมีความเป็นไปได้ และไม่มีความเสี่ยงใดๆ การวิเคราะห์ของพรรคการเมืองในลักษณะดังกล่าวจะถือว่าเป็นการวิเคราะห์ที่รอบคอบหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พรรคการเมืองที่มีนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มเงินเดือนให้กับข้าราชการ หรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ จะต้องวิเคราะห์ด้วยว่านโยบายดังกล่าวจะทำให้ข้าราชการ หรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐได้รับเงินเดือนเพิ่มเป็นจำนวนเท่าใด และกระทบต่อเงินคลังอย่างไรด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า สามารถใช้วิธีการคำนวณเพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นตัวเลขหรือจำนวนเงินมา กำหนดไว้ในนโยบายของพรรคการเมืองได้

นายอัษฎกร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เคยมีพรรคการเมืองบางพรรคประกาศต่อประชาชนว่าพรรคการเมืองของตนได้วิเคราะห์นโยบายของพรรคแล้วว่าจะทำให้ประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ซึ่งหากนโยบายดังกล่าวให้นักเศรษฐศาสตร์เป็นผู้วิเคราะห์แล้ว อาจปรากฏผลว่านโยบายดังกล่าวไม่สามารถทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เคยมีพรรคการเมืองบางพรรคที่วิเคราะห์นโยบายของตนเองว่าจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ ได้นำเสนอข้อมูลต่างๆ เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนเห็นว่านโยบายพรรคการเมืองของตนจะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีที่พรรคการเมืองบางพรรคมีนโยบายเกี่ยวกับการขึ้นเงินเดือนให้กับข้าราชการทุกคนนั้น เห็นว่าเป็นนโยบายที่ขาดการวิเคราะห์อย่างรอบคอบ เนื่องจากการขึ้นเงินเดือนให้กับบุคคลใดควรพิจารณาจากผลงานและการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคน

- พรรคการเมืองส่วนใหญ่จะวิเคราะห์ว่านโยบายของตนมีความคุ้มค่า ส่วนการให้พรรคการเมืองวิเคราะห์นโยบายของตนว่ามีความเสี่ยงอย่างไรด้วยนั้นจะทำให้พรรคการเมืองต้องวิเคราะห์นโยบายให้รอบคอบมากขึ้น

- ปัญหาจากนโยบายของพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นหลังจากที่พรรคการเมืองเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองจะว่าจ้างให้นักวิชาการวิเคราะห์นโยบายของตนว่าจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างไรเท่านั้น ส่วนการตรวจสอบเรื่องนโยบายของพรรคการเมือง ควรมืองค์กรซึ่งมิใช่ศาลหรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาทำหน้าที่ในการตัดสินว่าพรรคการเมืองได้วิเคราะห์นโยบายอย่างรอบคอบหรือไม่ ซึ่งการให้พรรคการเมืองต้องวิเคราะห์นโยบายให้รอบคอบจะส่งผลให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ เคยมีพรรคการเมือง

บางพรรคซึ่งไม่ได้เป็นรัฐบาลประกาศนโยบายเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำหรือเพิ่มเงินเดือนให้กับพนักงานลูกจ้างเอกชนในจำนวนที่สูงเกินไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพรรคการเมืองนั้นขาดการวิเคราะห์ในเรื่องความเสี่ยงจากการใช้นโยบายดังกล่าว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรมืองค์กรที่ทำหน้าที่ตัดสินว่านโยบายของพรรคการเมืองใดมีความเสี่ยงและอาจทำให้เกิดปัญหา อย่างไรก็ตาม ประชาชนมักจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยใช้ความรู้สึกหรือความชื่นชอบต่อพรรคการเมืองมากกว่าการใช้เหตุผลวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การออกแบบในเรื่องใดนั้นจะต้องคำนึงถึงสภาพสังคมไทยที่แตกต่างจากสังคมต่างประเทศ ส่วนเรื่องอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบพรรคการเมืองนั้นสามารถกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองทำหน้าที่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองได้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในเรื่องพรรคการเมืองยังมีประเด็นเรื่องรายจ่ายของพรรคการเมืองซึ่งกำหนดให้พรรคการเมืองต้องทำรายจ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการดำเนินการของพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามรายจ่ายที่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ซึ่งในการควบคุมค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองนั้นจะต้องกำหนดเรื่องรายจ่ายของพรรคการเมืองให้ชัดเจนว่าสามารถนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการใดได้บ้าง และประเด็นเรื่องการยุบพรรคการเมือง ซึ่งควรกำหนดเหตุที่ทำให้พรรคการเมืองถูกยุบพรรค

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจไม่ต้องกำหนดให้มีการยุบพรรคการเมือง แต่สามารถกำหนดให้พรรคการเมืองต้องสิ้นสุดลงแทน และให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยว่าพรรคการเมืองใดต้องสิ้นสุดลง เนื่องจากในการวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองนั้นศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยด้วยว่าสมาชิกหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบเพียงพอ แต่การวินิจฉัยให้พรรคการเมืองต้องสิ้นสุดลงจะเป็นไปโดยผลของกฎหมายซึ่งจะไม่เกี่ยวข้องกับสมาชิกพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองควรมาจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีภารกิจมากอยู่แล้ว

- อำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองและคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีความซ้ำซ้อนกัน หากเปลี่ยนหลักการให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจเฉพาะในทางธุรการเท่านั้นก็น่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจในการสั่งการเกี่ยวกับพรรคการเมืองเช่นเดิม แต่อำนาจในการรับจดทะเบียนต่างๆ จะเป็นอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายอัษฎ์ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งควรกำหนดเนื้อหาที่สำคัญเท่านั้น และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดข้อบังคับต่างๆ จะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสามารถกำหนดเนื้อหาที่สำคัญได้ แต่ต้องมีกฎเกณฑ์หรือกรอบที่ชัดเจนในการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดข้อบังคับของตนเอง เพื่อป้องกันไม่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกข้อบังคับตามอำเภอใจหรือสร้างหลักเกณฑ์ขึ้นใหม่

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๒.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๕๐ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์